

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2024 m. birželio 14 d.
(OR. en)

10984/24

JAI 993
COPEN 312
DROIPEN 176
CATS 58
FREMP 298

POSĖDŽIO REZULTATAI

nuo:	Tarybos generalinio sekretoriato
kam:	Delegacijoms
Ankstesnio dokumento Nr.:	10000/24
Dalykas:	Tarybos išvados „ES baudžiamosios teisės ateitis: rekomendacijos dėl tolesnių veiksmų“

2024 m. birželio 13–14 d. posėdyje Taryba (teisingumas ir vidaus reikalai) patvirtino Tarybos išvadas „ES baudžiamosios teisės ateitis: rekomendacijos dėl tolesnių veiksmų“. Tarybos patvirtintas tekstas pateikiamas priede.

Tarybos išvados

„ES baudžiamosios teisės ateitis: rekomendacijos dėl tolesnių veiksmų“

Ivadas

- a) Tiek institucijų viduje, tiek tarp ekspertų kelis dešimtmečius vyksta diskusijos dėl Europos Sąjungos baudžiamosios teisės ir ją reglamentuojančių principų¹. Prieš įsigaliojant Lisabonos sutarčiai, kuria nustatyti nauji ES baudžiamosios teisės teisiniai pagrindai, šios diskusijos įgavo pagreitį. 2009 m. lapkričio 27 d. buvo patvirtintos šioms diskusijoms skirtos Tarybos išvados dėl pavyzdinių nuostatų, kuriomis būtų vadovaujamasi Tarybos svarstymuose baudžiamosios teisės srityje², o 2011 m. buvo paskelbtas Komisijos komunikatas³ „ES baudžiamosios teisės politikos kūrimas. Veiksmingo ES politikos įgyvendinimo užtikrinimas baudžiamosios teisės priemonėmis. 2012 m. buvo priimta 2012 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl ES požiūrio į baudžiamąją teisę⁴.
- b) Nuo to laiko, remiantis Lisabonos sutartimi nustatytais, SESV 82 ir 83 straipsniuose nurodytais teisiniais pagrindais, baudžiamosios justicijos srityje priimta daug ES priemonių. Tos priemonės, pavyzdžiui, buvo susijusios su ypač sunkiais nusikaltimais, turinčiais tarpvalstybinį pobūdį (SESV 83 straipsnio 1 dalis), jomis įvestos priemonės siekiant užtikrinti veiksmingą ES politikos įgyvendinimą (SESV 83 straipsnio 2 dalis) ir sukurta baudžiamojo proceso teisė (SESV 82 straipsnis). Be to, remiantis SESV 85 straipsniu buvo priimtas Eurojusto reglamentas, o remiantis SESV 86 straipsniu buvo įsteigta novatoriška institucija – Europos prokuratūra.

¹ Žr., pavyzdžiui, 2009 m. ES baudžiamosios politikos manifestą (www.crimpol.eu) ir 2013 m. Europos baudžiamojo proceso teisės manifestą (www.zis-online.com).

² Dok. ST 16542/2/09.

³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=celex%3A52011DC0573>

⁴ OL C 264 E, 2013 9 13, p. 7.

- c) Taryba ir Parlamentas, kaip teisėkūros institucijos, ir Komisija visą tą laiką siekė užtikrinti kuo geresnę baudžiamųjų teisės aktų kokybę. Šiame kontekste paaiškėjo šie itin svarbūs aspektai materialinės baudžiamosios teisės atžvilgiu:
- kad ES teisės aktų leidėjas turėtų užtikrinti, kad būtų visapusiškai laikomasi bendrai sutartų baudžiamosios teisės principų, pvz., teisėtumo principo ir principo, kad baudžiamoji teisė turėtų būti taikoma tik kaip krašutinė priemonė (*ultima ratio*), ir apskritai pagrindinių teisių apsaugos principo,
 - kad būtų užtikrintas ES baudžiamosios teisės *acquis* vidinis nuoseklumas,
 - kad ES baudžiamosios teisės priemonėmis būtų atsižvelgiama į įvairias valstybių narių teisės sistemas ir tradicijas ir joms būtų suteiktas būtinas lankstumas jas įgyvendinti taip, kad nebūtų daromas poveikis tokiai sistemai ir nacionalinių baudžiamosios teisės aktų nuoseklumui.

Baudžiamojo proceso teisės srityje pagrindiniai kompleksiniai interesai buvo užtikrinti, kad ES priemonėmis būtų sudarytos palankesnės sąlygos teisminiam bendradarbiavimui baudžiamosiose bylose, kartu atsižvelgiant į skirtingas valstybių narių teisės sistemas ir tradicijas, ir kad jie būtų suderinti su valstybių narių pareigomis pagal tarptautinę teisę, įskaitant atitinkamas Europos Tarybos konvencijas.

- d) Tačiau tapo akivaizdu, kad dėl daugybės įvairiose politikos srityse pateiktų pasiūlymų, įskaitant baudžiamosios teisės elementus, teisėkūros institucijoms sunku užtikrinti, kad į visus šiuos aspektus būtų sistemingai ir visapusiškai atsižvelgiama.
- e) Pereinant iš vieno teisėkūros ciklo į kitą būtų tinkamas metas kompleksiškai spręsti ES baudžiamosios teisės ateities klausimą, kad būtų galima pagerinti baudžiamosios teisės aktų kokybę.

Tarybos išvados

Bendrieji aspektai

1. Europos Sąjunga privalo užtikrinti, kad jos veiksmai baudžiamosios teisės srityje atitiktų konkrečius šią sritį reglamentuojančius principus, pavyzdžiui, teisėtumo principą ir *ultima ratio* principą, taip pat bendruosius kompetencijos suteikimo, subsidiarumo ir proporcingumo principus, nustatytus SESV 4 straipsnyje ir ES sutarties 4 ir 5 straipsniuose.
2. Visų pirma baudžiamosios teisės priemonės ir nuostatos turėtų būti priimamos tik tada, kai tai būtina tų priemonių ir nuostatų tikslui pasiekti, kai to tikslo negalima pasiekti kitomis priemonėmis ir kai yra aiškus jų teisinis pagrindas.
3. Pagal Tarpinstitucinį susitarimą dėl geresnės teisėkūros⁵ bet kokios baudžiamosios teisės priemonės ar nuostatos poreikis ir tinkamumas turi būti pagrindžiami tvirtais įrodymais. Paprastai tam reikia atlikti nuodugnius poveikio vertinimus.
4. ES baudžiamosios teisės priemonės ir nuostatos, visų pirma [...] nuostatos dėl sankcijų, baudžiamosios atsakomybės, jurisdikcijos ir senaties terminų, turi būti aiškos ir nuoseklios.
5. ES baudžiamosios teisės priemonėmis ir nuostatomis turi būti atsižvelgiama į skirtingas valstybių narių teisės sistemas ir tradicijas ir jos turi būti parengtos taip, kad valstybės narės galėtų jas įgyvendinti esamose nacionalinės baudžiamosios teisės sistemose, visų pirma nepakenkiant jų bendrosios dalies nuoseklumui.

⁵ OL L 123, 2016 5 12, p. 1–14.

Veiksmai, kurių turi imtis Taryba

6. Taryba, remdamasi pirmiau minėtomis 2009 m. Tarybos išvadomis dėl pavyzdinių nuostatų kaip atskaitos tašku, inicijuos modernizuotų ES baudžiamosios teisės pavyzdinių nuostatų nustatymo darbą, visų pirma kiek tai susiję su minimaliomis taisyklėmis dėl sankcijų fiziniams ir juridiniams asmenims, juridinių asmenų atsakomybės, atsakomybę sunkinančių ir lengvinančių aplinkybių, kurstymo, pagalbos ir bendrininkavimo bei pasikėsینimo, jurisdikcijos, senaties terminų, veiksmingų ir proporcingų tyrimo priemonių prieinamumu nacionaliniu lygmeniu ir statistiniais duomenimis. Šios pavyzdinės nuostatos turėtų būti įtraukiamos į būsimus Europos teisės aktus tiek, kiek manoma, kad konkrečioje teisėkūros procedūra priimamoje priemonėje būtina skirti dėmesio kiekvienam atskiram dalykui, kuriam tos nuostatos taikomos, atsižvelgiant į skirtingas teisės sistemas ir tradicijas.
7. Taryba ragina teisėkūros procedūroje dalyvaujančias ES institucijas pasiekti bendrą sutarimą dėl pavyzdinių nuostatų remiantis pagrindiniais ES baudžiamosios teisės principais.
8. Kai dėl jų bus susitarta, Taryba skatins naudoti pavyzdines nuostatas teisėkūros darbe, išskyrus atvejus, kai yra rimtų ir pagrįstų priežasčių nuo jų nukrypti.
9. Be darbo, susijusio su modernizuotų pavyzdinių materialinės baudžiamosios teisės nuostatų nustatymu, Taryba toliau svarstys teismo bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose ateitį.

Institucijų reikalai

1. Taryba prašo Komisijos tęsti ir stiprinti savo veiksmus:
 - užtikrinti, kad bet koks pasiūlymas su baudžiamosios teisės elementu būtų pagrįstas įrodymais, kad toks teisės aktas yra būtinas ir proporcingas tikslams pasiekti ir kad jis būtų naudojamas tik kaip kraštinė priemonė (*ultima ratio*),
 - parengti kruopščius ir išsamius poveikio vertinimus, be kita ko, dėl bet kurio pasiūlymo poveikio pagrindinėms teisėms, kurie būtų pateikiami prieš pradedant nagrinėti pasiūlymą Taryboje.
2. Taryba prašo Komisijos ir Parlamento atsižvelgti į valstybių narių poreikį užtikrinti nuoseklumą ir išlaikyti pagrindinius jų nacionalinės teisinės tvarkos principus rengiantis būsimums deryboms dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų.
3. Taryba prašo Komisijos ir Parlamento dalyvauti struktūrizuotuose ir išsamiuose bendruose svarstymuose dėl visų ES baudžiamosios teisės ateities aspektų, be kita ko, dėl ES baudžiamosios teisės vidinio nuoseklumo ir jos nuoseklumo su glaudžiai susijusiomis priemonėmis didinimo, taip pat dėl galimybės turėti bendras pavyzdines nuostatas.
4. Pirmesniame punkte minėti struktūrizuoti bendri svarstymai, kai tikslinga, taip pat galėtų apimti akademinę bendruomenę, specialistus ir kitus išorės ekspertus.